

Yttrande över Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar (SOU 2026:13)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD avstår från att ta ställning till förslagen i sak, men bedömer att utredningen endast i begränsad utsträckning analyserar konsekvenser för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten vill därför särskilt lyfta behov av att beakta den ökade sårbarheten hos denna målgrupp, vikten av att garantera rättssäkerhet och tillgänglighet i rättsprocessen samt vikten av hänsyn till individuella förutsättningar vid påföljd och återanpassning.

Myndighetens synpunkter

MFD konstaterar inledningsvis att utredningen inte djupare analyserar hur förslagen påverkar rättssäkerhet, tillgänglighet och lika villkor för personer med funktionsnedsättning i rättsprocessen samt under och efter strafftiden. MFD tar inte ställning till om de förslag som utredningen lägger fram ska genomföras, men har några synpunkter som bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Särskild sårbarhet i relation till föreslagna åtgärder

Utredningens förslag om att införa straffansvar för deltagande i och samröre med en kriminell sammanslutning, ställer krav på att personer är medvetna om och har förmåga att kunna förstå och säga ifrån, om de blir involverade i sådana sammanhang. Förslagen ställer också stora krav på att en person ska kunna se var gränsen går mellan vad som är normala sociala kontakter och vad som är brottsligt.

För personer med vissa typer av funktionsnedsättningar, till exempel intellektuella eller neuropsykiatriska, kan sådana gränser vara komplicerade att uppfatta eftersom de kan ha svårare att avläsa känslor och avsikter hos andra. De riskerar därmed att vara extra sårbara för att begå de föreslagna brottsliga handlingarna, utan att de är medvetna om det.

Rättssäkerhet och tillgänglighet i rättsprocessen

Det kan vara svårare för vissa personer, särskilt för dem med kognitiva eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, att förstå och delta i rättsprocesser. MFD har i tidigare yttranden inom det rättsliga området lyft att kunskapen är otillräcklig om vilka anpassningar och vilket stöd som behövs hos rättsvårdande verksamheter för personer med funktionsnedsättning som begår brott.

Om de aktörer som ska tillämpa utredningens förslag inte har den kunskap som krävs, bedömer MFD att det finns en risk för att normbrytande och brottsligt beteende fortsätter och att den ökade utsattheten för kriminalitet inte bryts för personer med funktionsnedsättning.

Rättssäkerheten och tillgängligheten i rättsprocessen kan göras bättre genom att tillgodose behov av information i olika format och erbjuda individuellt stöd. Det gäller särskilt barn och unga med funktionsnedsättning, där till exempel en säker tillgång till målsägandebiträde kan ha stor betydelse. Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering och förbjudet enligt lag.

Påföljd och återanpassning

En funktionsnedsättning påverkar inte straffansvaret, men om utredningens förslag genomförs anser MFD att lagstiftningen bör vara utformad så att domstolen i val av påföljd kan ta hänsyn till om den dömda personen har en funktionsnedsättning. Personens funktionsförmåga kan vägas in och påföljder som handlar om vård eller villkorlig dom tillsammans med samhällstjänst bör, när det går, väljas före fängelse.

MFD vill också föra fram vikten av att de myndigheter som ansvarar för fängelse, övervakning och vård av dömda, behöver ha en kunskap om vilka särskilda förutsättningar och anpassningar personer med funktionsnedsättning behöver för att kunna komma tillbaka till en fungerande tillvaro efter strafftiden. Det kan till exempel handla om att få social träning, konflikthantering, hjälp med att hitta en fungerande medicinering samt att säkerställa fortsatt stöd direkt efter frigivning.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Anders Kessling (beslutande), tillförordnad avdelningschef Åsa Hultén och utredare Ulla Perman (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Anders Kessling

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Anders Kessling
TITEL, ORGANISATION:	Generaldirektör, Myndigheten för delaktighet
TID:	2026-05-08 14:17:46 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (anders.kessling@mfd.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	fd1f830d398e4260a3afb898dee603b5

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2026-05-08 14:17:51 +02:00
Ref: 331250SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)